

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Maryse
WOLINSKI

Dragă, mă duc
la Charlie

ALL

Maryse WOLINSKI

Dragă, mă duc la Charlie

Editie îngrijită, traducere și note
Tudorel Urian

1

Miercuri, 7 ianuarie. Deschid ochii pe când lumina zilei începe să alunge obscuritatea. Mentea ezită pentru o clipă între lumea reală și vis. Ascult zgomotele surde ale apartamentului. Vântul șuieră prin șemineu. O rază de lumină traversează plafonul, o mașină trece prin fața clădirii. Percep hârșăitul familiar al pașilor pe culoar: Georges s-a sculat deja. Să sar din pat să-l îmbrățișez sau să aștept să împingă ușa camerei mele și să vină spre mine?

De patruzeci și șapte de ani, acest bărbat înnebunit după femei, atras de silueta lor, de îndrăznelile lor, de vocile lor, de adaptarea lor la toate modelele timpului, de curajul lor, de încrederea lor în ceea ce decid, de puterea sufletului lor, mă învăluie cu privirea lui îndrăgostită. O privire care te sfredelește și te tulbură. O privire care îți dă putere, încredere, chef de viață, poftă de dragoste. O privire care îți provoacă dependență. O privire pe care i-am reproșat-o uneori. „De ce mă privești așa?“ Unicul său răspuns: „Ghici!“ Scenă cvasi-cotidiană. De pildă, la ora cinei: mă agit prin bucătărie, plec,

mă întorc, mă învârt în jurul lui, așezat liniștit la masă, cu un pahar cu vin de Bordeaux în față. Aduc farfuriile, mă întorc după platourile încălzite, plec să pregătesc restul, nu mă scapă din ochi. Agasată, îi arunc din mers: „Nu pot să fac un pas fără să simt privirea ta lipită de mine, de ce?“ „Ghici!“ Sau, mai bine, scena asta de la el din birou: el, în spatele planșei pe care desenează, eu în celălalt capăt. Îi vorbesc, mă privește, știu că nu mă ascultă. Imagini scabroase îi bântuie mintea atunci când, foarte serioasă, îi cer părerea într-o chestiune de actualitate. „Te holbezi la mine, dar nu mă asculți“. Râde în timp ce mă trage spre el. Mă smulg furioasă din brațele lui, îi întorc spatele și ies din încăperea. În oglinda de deasupra șemineului, îi urmăresc privirea care nu se dezlipește de coapsele mele. Tocmai am ieșit din sfera sa vizuală când îi aud din urmă vocea: „Ghici!“

În această dimineață, s-a instalat deja la masa sa de desen ca să-și termine pagina pentru *Charlie Hebdo*, pe care urmează să o ducă la ședința de redacție. „Charliștii“ se adună în fiecare miercuri pentru a face sumarul următorului număr al revistei. Mă rog... Nimic nu e niciodată sigur când e vorba de Georges. Nu este unul dintre participanții cu regularitate la ședințele de miercuri. Dacă nu-și termină desenul la timp, rămâne liniștit acasă, aplecat asupra mesei, nebărbierit, în halat, cu ochii fixați deasupra foi de hârtie. Nu este singurul care procedează așa. Dacă e să-i dau crezare, Cabu, din când în când, trage chiulul micuței echipe de „charliști“. La fel, Bernard. Bernard Maris, zis Unchiul Bernard, omul cu talente multiple. Pe ceilalți, nu-i știu cu adevărat. Nu citesc decât articolele lui Laurent Léger

și savuroasele cronici ale lui Philippe Lançon. Aveam o foarte mare afecțiune pentru Cavanna, nu doar pentru că a fost cel care a descoperit talentul lui Georges, ci mai ales pentru valorile pe care le apăra cu îndârjire. Acum un an, Cavanna a dispărut, luat de boala Parkinson, ultima sa companie, cea pe care a știut atât de bine să o pună în scenă.

Este prima ședință de redacție din anul 2015. Georges mi-a spus că Charb, redactorul-șef, a cerut ca toți colaboratorii revistei să fie prezenți. Trebuie să împartă cu toții o galetă regală¹, ocazie de a vorbi despre starea catastrofală a finanțelor revistei și de viitorul ei mai mult decât incert. Țin minte că l-am întrebat odată pe Georges: „Dacă *Charlie Hebdo* își va întrerupe apariția, ce vei face?” Iritat, și-a scuturat capul cu o grimasă a buzelor. M-am gândit că întrebarea mea nu a fost prea fericită, ținând cont de tristețea care îl cuprinsese după plecare sa de la *Journal de dimanche*, în luna iunie a anului 2014. O expulzare nicio-dată explicată. Cum am insistat asupra subiectului, a sfârșit prin a-mi răspunde: „De cincizeci de ani, m-am descurcat de fiecare dată, iar perioade negre am trăit destule de când sunt în presă. Se va găsi un sponsor, o subvenție, ceva care să ne scoată la suprafață“. Nu m-a convins cu adevărat. Vedeam bine din aerul său îngrijorat, din tonul său obosit, că ceva nu era în ordine. Salariile nu erau vărsate întotdeauna la sfârșitul lunii sau, dacă cecurile soseau, era nevoie de puțină răbdare înainte de a fi depuse în bancă. Unde s-au

¹ Galetă regală – plăcintă tradițională preparată special pentru ziua de 6 ianuarie, când este sărbătorită Ziua Regilor Magi.

dus glorioșii ani optzeci, în care Choron mărea salariile când avea el chef? Vedeam bine că Georges era îngrijorat de situația revistei. Dar până la urmă își încasa leafa. Însă îi lipseau ambianța fraternă și spiritul de miștocăreală de la *Charlie Hebdo*, din vremea lui Reiser, Gébé, Cavanna, Choron.

Stabiliserăm să ne întâlnim la ora 16.00, pentru a merge să vizităm un apartament, fiindcă trebuia să acceptăm ideea de a-l părăsi pe acesta, care ne plăcea atât de mult. Aici am fost fericiți în felul nostru de a trăi. Ne-am instalat cu șase ani în urmă, în ideea să rămânem cât mai mult timp posibil. Niciunui dintre noi nu-i place să-și lase cuibul. Suntem niște handicapați ai schimbărilor de domiciliu. În patruzeci și șapte de ani, am locuit în doar trei apartamente. Categorie, nu ne place să ne mutăm. Dar, acum câteva luni, proprietarul nostru a hotărât altfel. Avea nevoie de apartament pentru fiul său. La fel s-a întâmplat și în precedentă locuință, în care am stat treizeci și cinci de ani. Într-o bună zi, a venit proprietarul și ne-a spus: „Am nevoie de apartament pentru fiul meu“. O adevărată sfâșiere. Lăsam acolo toată tinerețea noastră.

Pentru azi, așadar, se profilează același tip de scenariu. Spre ce noi orizonturi ne vom lua zborul? Am tratat cu multă indolență problema. Nu avem niciun chef să părăsim platanii de pe bulevard. Eu, în special. Deschizând fereastra spre arbori, mă simt ca la țară. Georges este atașat în primul rând de ordinea lucrurilor. Dar, mă rog, el ar putea să trăiască oriunde, totul e să aibă măsura lui de desen. Cea pentru care s-a dus până în Statele Unite să o cumpere, pentru că, „numai în Statele Unite știu să facă mese pentru desen“, cel

puțin din cele de care are el nevoie. Îmi amintesc ziua în care s-a întors de la Washington, cu măsuta pliată sub braț și o valiză în cealaltă mână. Era nebun de bucurie.

După ce-am trecut prin baie, am luat-o direct spre bucătărie să-mi pregătesc micul dejun. Ca de obicei, nu apucasem să dorm decât câteva ore. Asta nu mă împiedică însă niciodată să încep ziua care se anunță cu toată energia. Cine știe? Poate vom ajunge să vizităm apartamentul visurilor noastre, situat pe chei. Deocamdată, nu am văzut decât fotografii. De fapt, ne-am fixat deja opțiunea: un apartament cu vedere spre bulevard, pe care l-am văzut luni seara. Consiliera agenției nu găsea întrerupătorul de lumină pe care l-am căutat pipăind pe întuneric. Cu toate acestea, ne-a plăcut totul: dispunerea încăperilor, care corespundea deprinderilor noastre de a trăi și de a lucra, ferestrele mari... Două apartamente în unul singur, un balcon mare pentru florile mele, platani în stradă și, fără îndoială, o baie de lumină în timpul zilei. Ne gândeam să semnăm cât mai repede contractul de închiriere. Am trăit prea bine pentru veniturile noastre și, pentru că ne-am vândut toate reședințele secundare și am cheltuit fără să mai soțotim, ne-am obișnuit cu gândul că vom fi chiriași pe viață. Ce contează! Ne place.

Pașii de pe culoar se apropie. De data asta, e chiar el: Georges, Georges al meu. Apare într-un halat negru pe spatele căruia scrie „Mon Zénith à moi“. După numele emisiunii postului de televiziune Canal Plus, la care a participat în compania lui Michel Denisot. Își târăște un pic picioarele și merge aplecat, ca și cum ar purta povara unei grele culpabilități. Uneori, îl surprind în flagrant

delict în timp ce merge așa, ca un bătrân, și mă întreb ce-l preocupă în asemenea hal. Suferă că nu este la fel ca toată lumea, că este un artist, unul adevărat, situat atât de des la marginea realității? Poartă niște secrete grele? Întrebarea asta mă chinuie. Mai mult ca niciodată, în această dimineață, ochii îi sunt înfundați în orbite, iar gândurile ascunse în el. „E totul în regulă, dragă?” Bâiguiește un „da”, care înseamnă „da și nu” în același timp. El, cu mâna pe cafetieră: „Și tu? Ai dormit?” „Da... Mă rog, ca de obicei.” „Te-ai culcat târziu?” „Da, prea târziu, reuniunea nu se mai termina. De ce aseară, când m-am întors, nu am avut dreptul la un post-it de dragoste?”

Aceste post-it-uri spun povestea noastră. Ele tapează peretele exterior al bucătăriei. Aceste bilețele îi mărturisesc dragostea, tandrețea, bucuria lui când totul merge bine, tristețea sa când problemele se adună. În ultima vreme, îndepărtarea fiicelor lui l-a tulburat. Prietenele mele mă invidiază pentru aceste semne de iubire, atât de frecvent reînnoite. E adevărat că aseară am fost dezamăgită să nu găsesc unul pe măsuta de la intrare. Post-it-ul de marți seara. Era prea obosit pentru a se mai gândi? În ultimele săptămâni îl găsesc abătut, pierdut în gânduri care îi sting flacăra din priviri. „Este din cauza apartamentului?” „Nu, nu, până la urmă, e bine să schimbăm locul. Vom încerca să facem economii și vom începe o nouă viață... Mă gândesc mult la viitorul tău. Când nu voi mai fi...” Îmi reiau refrenul preferat: „În loc să bați câmpii, mai bine ai face să acționezi. Te tracasează ceea ce se întâmplă la *Charlie Hebdo*?”

Lasă cafetiera din mână, întinde brațul spre mine și, în loc de răspuns, îmi mângâie obrazul. În timp ce îmi

pregătesc micul dejun, se așază în fața dezgustătoarei cafele cu lapte în care își înmoaie tartinele suprasaturate de unt și dulceață. Apoi ne deschidem agendele și ne comparăm programele. Îi reamintesc mereu de întâlniri-noastre comune. Cum ar fi astăzi, 7 ianuarie, vizita la apartamentul de pe chei. „Te vezi locuind acolo?“, aruncă el. „Nu, prefer bulevardul.“ „Atunci, de ce mai mergem?“ „Georges, am stabilit o întâlnire, și apoi trebuie să vedem mai multe apartamente înainte de a ne hotărî.“ Se ridică, revine cu ziarul *Le Monde* în mână. Citește un articol cu voce tare și apoi îl comentează. Aceste „conferințe“ de dimineață sunt adesea pentru mine cele mai bune momente ale zilei. Dar astăzi este grăbit. Comentariul va fi scurt. Înainte de a părăsi încăperea, îmi face un gest tandru și pleacă să se pregătească.

„Dragă, mă duc la *Charlie*“, îl aud câteva minute mai târziu, ridicând vocea din celălalt capăt al apartamentului. Apoi se întoarce, îndepărtează perdeaua care separă camera mea de baie, și își introduce capul. „Dragă, mă duc la *Charlie*.“ Trebuie să fie ora 9.00, sunt în întârziere, înfășurată în halatul de baie, nu-i dau prea multă atenție. Mă gândesc că pleacă mai devreme de acasă decât de obicei, când se duce la ședința de sumar de la *Charlie*. Îi aud pașii pe culoar, apoi ușa care se închide. În aceste momente, mă încercă mereu o umbră de tristețe. Dar astăzi știu că ne vom întâlni la orele 16.00.